

ZPRÁVA O MEZINÁRODNÍ KONFERENCI „MORAVA V DOBĚ PŘEVROTŮ A ZMĚN 1848–1918“, KONANÉ VE DNECH 6. A 7. ČERVNA 2018 V KROMĚŘÍŽI A VYDANÉM SBORNÍKU KONFERENCEŇNÍCH PŘÍSPĚVKŮ

RICHARD MAHEL

Ve dnech 6.–7. června 2018 se v jednacím sále vstupního pavilonu Květné zahrady v Kroměříži uskutečnila dvoudenní odborná konference, mapující klíčové události a trendy v dějinách Moravy v dlouhém období let 1848–1918. Na konferenci s názvem „Morava v době převratů a změn 1848–1918“, pořádané Moravským zemským archivem v Brně – Státním okresním archivem v Kroměříži, Muzeem Kroměřížska a Knihovnou Kroměřížska, p. o., zaznělo více jak 30 referátů, věnovaných problematice moravských dějin, často i v teritoriálně širším kontextu podunajské monarchie a s drobnými časovými přesahy do období vzniku ČSR. Z těchto referátů bylo 28 představeno v následně vydaném konferenčním sborníku (včetně dodatečně zařazených textů), který vydala Knihovna Kroměřížska ve spolupráci s Moravským zemským archivem v Brně – Státním okresním archivem v Kroměříži a Muzeem Kroměřížska ve druhé polovině roku 2018.¹ Hlavním motivem uspořádání konference i následného vydání konferenčního sborníku bylo, jak editoři sami připomínají, kulaté 170. výročí od jednání Ústavodárného říšského sněmu v Kroměříži (v letech 1848–1849) a reflexe výrazných změn a následného vývoje Moravy do roku 1918 ve vybraných historických událostech, charakteristikou vývojových trendů a ekonomického rozvoje země, spolkové, pedagogické a kulturně-osvětové činnosti, připomenutím významných osobností spjatých s tehdejší rozvojem Moravy, nástinem dozvuků tehdejších událostí a ohlasů na ně jak přímo na Moravě, tak v sousedních zemích.

1 Morava v době převratů a změn 1848–1918. Sborník příspěvků z odborné konference. Kroměříž, 6. a 7. června 2018. Eds.: Šárka Kašpárková – Markéta Mercová – Jitka Zezulová. Kroměříž: Knihovna Kroměřížska 2018, 327 s. ISBN 978-80-86759-10-4.

Jednání dominovaly referáty z oblasti spolkové, národně-emancipační a kulturně-osvětové činnosti a k rozvoji občanské společnosti na Moravě: ke konání Ústavodárného říšského sněmu v Kroměříži se z hlediska zajištění zákonnosti a pořádku kroměřížskými ostrostřelci vrátil Cyril Měsíc, vznik a vývoj komunálních policejních sborů na Moravě pojednal Michal Simandl, Marie Ripperová se věnovala kulturnímu rozvoji města Velkého Meziříčí v daném období, Kristýna Bařinová českému národnostnímu zápasu v Litovli s převahou německých obyvatel, Hana Krutílková podílu žen na činnosti a aktivitách Sdružení venkovské omladiny pro Moravu a Slezsko, Oldřich Václavík představil pěvecké spolky tehdy působící v Prostějově, Petr Kadlec postupnou proměnu gymnaziálního a reálného školství na Moravě, Šárka Kašpárková (v zastoupení Kamilou Bráblíkovou) pojednala vývoj čtenářských spolků a založení veřejné knihovny v Kroměříži, Jana Vaculíková představila čtenářské spolky a knihovny na Valašsku, Pavla Částková a Eva Filípková čtenářské spolky na Zlínsku, Lubomír Novotný pojednal nezastupitelnou roli kulturních nástrojů v procesu českého národně emancipačního hnutí na příkladu obce Hněvotín v letech 1892–1918 a Vojtěch Hyánek připojil sborníkový příspěvek, věnující se vývoji komunální politiky v Kroměříži v letech 1861–1912.

Další referáty a příspěvky se týkaly jednotlivých osobností, spjatých s tehdejší proměnou moravské země. Ján Všetečka-Konstanty představil slovenského politika Pavla Blahu na základě vzpomínek jeho vnučky Evy Blahové, Michaela Růžičková upozornila na tehdy aktivní a národně uvědomělé ženy na příkladu Veroniky Vrbíkové-Mikšíčkové, Jiří Lapáček pojednal účast Františka Rasche na vzpouře námořníků v boce Kotorské v roce 1918, Tomáš Baletka představil kariérní vzestup pozdějšího valašsko-meziričského starosty Aloise Míkyšky, Richard Mahel pojednal epizodní pedagogické působení historika Bedy Dudíka v Brně v letech 1841–1854 a Karel Mlateček ve svém příspěvku představil pedagogické působení spisovatele Čenka Kramoliše na Vyškovsku.

Řada referujících si všímala vývojových trendů po roce 1848, národopisného vývoje, ekonomického rozvoje Moravy a živnostenského podnikání. Počátky národopisu na Moravě ve stručnosti představila Markéta Hnilicová, možnosti a limity akciových investic do tehdejšího moravského pivovarnictví pojednal Jan Grisa, Petra Svobodová popsala přejímání rezidenční sídelní strategie šlechty podnikatelskými magnáty 19. století na příkladu dvou rodin židovského původu Löw-Beer a Stiassni, podnikajících v oboru textilnictví, Lenka Křesadlová se věnovala hospodářským výstavám a souvisejícím společenským akcím konaným v Květné zahradě v Kroměříži a Jitka Jonová si povšimla soudobých změn při obsazování olomouckých kanonikátů a snah tehdejších kněží občanského původu proniknout do olomoucké kapituly.

Pozornost byla věnována i soudobým dozvukům událostí kolem jednání říšského sněmu v Kroměříži, bezprostředním reakcím na tehdejší dění na Moravě

i pozdějším ohlasům na vybrané události mezi léty 1848–1918, včetně vzniku ČSR. Renata Pisková se věnovala ohlasům ústavodárného sněmu v dobovém jihlavském tisku, Milan Vojáček se vrátil k některým návštěvám Moravy Marie Červinkové-Riegrové, barvitě zachycené v jejím rozsáhlém osobním zápisníku, Miroslav Svoboda popsal epidemii cholery na Moravě v době prusko-rakouského konfliktu v roce 1866, Ivo Pejčoch představil některé československé legionáře jako výtvarné umělce, Jana Krejčová představila vzájemnou korespondenci Emericha a Amalie Gorkových z Kroměříže reflektující první světovou válku a Markéta Mercová se věnovala soudobým ohlasům a reakcím na vznik ČSR na Kroměřížsku.

Sborník bezpochyby nabízí řadu kvalitních a podnětných příspěvků, které v některých případech posunují a prohlubují stav dosavadního historického poznání. Přesto bych měl k vydanému sborníku několik výtek. Je jistě na škodu, že editoři sborníku nekladli větší důraz na kvalitu grafického zpracování sborníku a zejména si podle mého názoru nepohlídali v dostatečné míře kvalitu připojené obrazové přílohy, přestože se jedná pouze o černobílé snímky, řazené průběžně do textu u jednotlivých příspěvků. U mnoha takto zpřístupněných doprovodných materiálů nelze plně identifikovat jejich obsah a tím jim plně porozumět. U portrétních fotografií je situace často obdobná. Připojený původní program konference, zařazený na začátek sborníku s výčtem jednotlivých účastníků a s názvy avizovaných referátů, by měl být publikován v aktualizované podobě, tj. pouze s účastníky jednání a s referáty, které na konferenci skutečně zazněly. Naopak na příspěvky zařazené do sborníku dodatečně, by mělo být upozorněno v úvodní poznámce na začátku sborníku a nikoliv až v poznámce nad titulem na konci. Vzhledem k tomu, že publikovanému původnímu programu předchází soupis obsahu (tedy příspěvků a příspěvatelů), může být čtenář vzniklým rozdílem mezi zařazeným programem a publikovanými texty poněkud zaskočen a do jisté míry zmaten. Kvalitu a závažnost sborníkových příspěvků tyto nedůslednosti naštěstí nijak nesnižují.